

Súd:	Najvyšší súd SR
Spisová značka:	4Cdo/298/2020
Identifikačné číslo spisu:	6918200393
Dátum vydania rozhodnutia:	30.11.2022
Meno a priezvisko:	JUDr. Mario Dubaň
Funkcia:	sudca
ECLI:	ECLI:SK:NSSR:2022:6918200393.1

ROZSUDOK

Najvyšší súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedníčky senátu JUDr. Aleny Svetlovskej a sudcov JUDr. Ing. Maria Dubaňa a Mgr. Miroslava Šeptáka v spore žalobkyne X. M., bývajúcej v F. X, zastúpenej JUDr. Andrejom Cifrom, advokátom so sídlom v Lučenci, Janka Kráľa 5/A, proti žalovanej Všeobecná úverová banka, a.s., so sídlom v Bratislave, Mlynské nivy 1, IČO: 31 320 155, zastúpenej advokátskou kanceláriou ČERNEJOVÁ & HRBEK, s. r. o., so sídlom v Bratislave, Kýčerského 7, IČO: 36 857 513, o určení, že spotrebiteľský úver je bezúročný a bez poplatkov, eventuálne o určení neplatnosti zmluvy o spotrebiteľskom úvere a o zaplatenie 5.587,48 eur titulom primeraného finančného zadost'učinenia, vedenom na Okresnom súde Rimavská Sobota pod sp. zn. 16Csp/13/2018, o dovolaní žalobkyne proti rozsudku Krajského súdu v Banskej Bystrici z 27. mája 2020 sp. zn. 17Co/184/2019, takto

rozhodol:

Návrh na prerušenie dovolacieho konania zamietá.

Dovolanie proti výroku rozsudku odvolacieho súdu, ktorým odvolací súd zmenil rozsudok súdu prvej inštancie vo výroku o uložení povinnosti žalovanej zaplatiť žalobkyni primerané finančné zadost'učinenie, zamietá.

Dovolanie vo zvyšnej časti odmieta.

Žalovanej priznáva nárok na náhradu trov dovolacieho konania.

Odôvodnenie

1. Okresný súd Rimavská Sobota (ďalej len „súd prvej inštancie“ alebo „okresný súd“) rozsudkom zo 4. februára 2019 č. k. 16Csp/13/2018-129 výkonom I. určil, že spotrebiteľský úver poskytnutý žalobkyni žalovanou na základe zmluvy o vydaní a používaní „Pôžičkovej karty Triangel PREMIUM“ zo dňa 24. júna 2004 je bezúročný a bez poplatkov; II. žalovanej uložil povinnosť zaplatiť žalobkyni finančné zadost'učinenie v sume 2.500,- eur; III. v prevyšujúcej časti žalobu žalobkyne zamietol; IV. žalobkyni priznal proti žalovanej nárok na náhradu trov konania v rozsahu 100 %; a V. žalovanej uložil povinnosť zaplatiť súdny poplatok za podanie žaloby na súd v sume 249,50 eur, a to do troch dní od právoplatnosti

rozhodnutia. Súd prvej inštancie mal na základe vykonaného dokazovania za preukázané, že žalobkyňa a žalovaná uzavreli zmluvu o vydaní a používaní pôžičkovej karty Triangel PREMIUM zo dňa 24. júna 2004 (ďalej aj „zmluva o úvere“), pričom v zmluve o úvere bol uvedený len údaj o splátkach úveru v počte 30 bez uvedenia výšky mesačnej splátky a výšky úverového rámca, keď predmetná zmluva neobsahovala údaj o ročnej percentuálnej miere nákladov, o výške úroku z úveru a ani údaj o výške a dôvode poplatkov. Zároveň vychádzal zo zistenia, že v konaní vedenom na Okresnom súde Rimavská Sobota pod sp. zn. 12Csp/67/2017 si žalobkyňa voči žalovanej úspešne uplatnila nárok na vydanie bezdôvodného obohatenia v sume 5.587,48 eur, ktorá bola žalobkyni priznaná platobným rozkazom č. k. 12Csp/67/2017-55 zo dňa 27. apríla 2017 právoplatným dňa 29. mája 2017, keď túto sumu žalovaná žalobkyni dobrovoľne uhradila. Súd prvej inštancie sa najskôr zaoberal prvou časťou eventuálneho žalobného petitu (určením neplatnosti zmluvy o úvere) a konštatoval, že táto nie je dôvodná, keďže aj pri nesplnení podmienok podľa § 4 ods. 2 a 3 zákona č. 258/2001 Z.z. je zmluvu o úvere potrebné považovať za platnú, nakoľko bol žalobkyni na jej základe poskytnutý spotrebiteľský úver a žalobkyňa ho začala čerpať. Zároveň ale dospel k záveru, že zmluva o úvere uzavretá medzi sporovými stranami neobsahuje podstatnú náležitosť v zmysle § 4 ods. 2 písm. g/ zákona č. 258/2001 Z.z. účinnom v čase jej uzavretia, a to údaj o ročnej percentuálnej miere nákladov, v dôsledku čoho nie je zmluva o úvere síce neplatná, avšak žalobkyni poskytnutý úver je bez úrokov a bez poplatkov. Ďalej poukázal na to, že v zmluve o úvere absentuje akýkoľvek údaj o úrokoch a poplatkoch za poskytnutie spotrebiteľského úveru, čo má v zmysle ustanovenia § 4 ods. 5 zákona č. 258/2001 Z.z. za následok to, že od spotrebiteľa nemôže veriteľ požadovať úrok alebo poplatky, ktoré nie sú uvedené v zmluve o spotrebiteľskom úvere. V nadväznosti na tvrdenia žalovanej dodal, že zo zákona jednoznačne vyplýva, že predmetné údaje majú byť obsiahnuté priamo v spotrebiteľskej zmluve a nie v jej prílohách, resp. súčastiach, tak aby boli pre spotrebiteľa jasné všetky podmienky zmluvy v čase jej podpisovania. Súd prvej inštancie ďalej s poukazom na cieľ a význam finančného zadostučinenia konštatoval, že je nepochybné, že si žalobkyňa úspešne uplatnila porušenie svojich práv vyplývajúcich z predpisov o ochrane spotrebiteľa predmetnou žalobou, a preto je daný právny základ finančného zadostučinenia v zmysle § 3 ods. 5 zákona č. 250/2007 Z.z. Bol toho názoru, že to bola práve žalovaná, kto nepostupoval s odbornou starostlivosťou a predostrel žalobkyni formulárovú zmluvu, ktorá nespĺňala zákonom predpísané náležitosti; za daného stavu s ohľadom na porušenie práv žalobkyne zo strany žalovanej, ktorých ochrany sa žalobkyňa úspešne na súde domohla, bolo priznanie finančného zadostučinenia plne dôvodné. Vo vzťahu k výške primeraného finančného zadostučinenia súd prvej inštancie uviedol, že relevantné ustanovenie § 3 ods. 5 zákona č. 250/2007 Z.z. neustanovuje žiadne kritériá pre vymedzenie výšky, resp. spôsobu výpočtu finančného zadostučinenia pre spotrebiteľa. V danej veci mal za to, že primeraná povaha a rozsahu porušenia práv žalobkyne je suma 2.500,- eur, ktorá zodpovedá svojmu účelu, teda poskytuje žalobkyni ako spotrebiteľovi satisfakciu a odradí dodávateľa od porušenia práv spotrebiteľov, teda pôsobí sankčne. Ďalej rozviedol, že pri úvahe o výške finančného zadostučinenia posudzoval okrem porušenia práv žalobkyne aj iné okolnosti konkrétneho prípadu, a to charakter žalobkyne ako dôchodkyne (ako slabšej strany), ktorá kvôli splácaniu úveru pracovala v zahraničí, správanie žalovanej po skončení konania vedeného na tamomšom súde pod sp. zn. 12Csp/67/2017 voči žalobkyni, ako aj to, že žalovaným subjektom je banka, jednoznačne ako strana silnejšia a právne fundovaná, vo vzťahu ku ktorej výška priznaného finančného zadostučinenia na jednej strane nie je likvidačná, ale na strane druhej dostatočne vysoká, aby splnila svoj účel. Vo zvyšnej časti žalobkyňou uplatneného finančného zadostučinenia žalobu zamietol. O trovách konania rozhodol súd prvej inštancie podľa § 255 ods. 1 Civilného sporového poriadku (ďalej len „CSP“).

2. Krajský súd v Banskej Bystrici (ďalej len „krajský súd“ alebo „odvolací súd“) na odvolanie žalobkyne i žalovanej rozsudkom z 27. mája 2020 sp. zn. 17Co/184/2019 rozsudok súdu prvej inštancie I. vo výroku o určení, že spotrebiteľský úver je bezúročný a bez poplatkov zrušil a konanie v časti o určení, že spotrebiteľský úver poskytnutý žalobkyni zo strany žalovanej na základe zmluvy o vydaní a používaní pôžičkovej karty Triangel PREMIUM č. XXXXXXXXXXXX zo dňa 24. júna 2004 je bezúročný a bez poplatkov a súčasne v časti o určení, že zmluva o vydaní a používaní pôžičkovej karty Triangel PREMIUM č. XXXXXXXXXXXX zo dňa 24. júna 2004 uzavretá medzi žalobkyňou a žalovanou je neplatná, zastavil; II. vo výroku o uložení povinnosti žalovanej zaplatiť žalobkyni primerané finančné zadostučinenie v sume 2.500,- eur zmenil tak, že žalovanej uložil povinnosť zaplatiť žalobkyni sumu

500,- eur, do troch dní od právoplatnosti tohto rozsudku a v prevyšujúcej časti o zaplatenie sumy 2.000,- eur žalobu žalobkyne zamietol; III. vo výroku o zamietnutí žaloby žalobkyne v prevyšujúcej časti potvrdil; IV. vo výroku o poplatkovej povinnosti žalovanej zrušil a v tejto časti vrátil vec súdu prvej inštancie na ďalšie konanie a nové rozhodnutie. Zároveň vyslovil, že I. žalobkyňa je povinná nahradiť žalovanej trovy konania pred súdom prvej inštancie o určenie, že spotrebiteľský úver je bezúročný a bez poplatkov, eventuálne o určenie, že zmluva o spotrebiteľskom úvere je neplatná, v rozsahu 100 %; II. žalovaná je povinná nahradiť žalobkyňu trovy konania pred súdom prvej inštancie o zaplatenie primeraného finančného zadost'učinenia z prisúdenej sumy v rozsahu 100 %; III. žalobkyňa je povinná nahradiť žalovanej trovy konania o odvolaní proti výroku napadnutého rozsudku o určení, že spotrebiteľský úver je bezúročný a bez poplatkov, v rozsahu 100 %; a IV. žalobkyňa je povinná nahradiť žalovanej trovy konania o odvolaní proti výroku napadnutého rozsudku o uložení povinnosti zaplatiť primerané finančné zadost'učinenie v rozsahu 60 %. Odvolací súd dospel k záveru, že súd prvej inštancie nesprávne právne posúdil splnenie procesných podmienok na prejednanie a rozhodnutie sporu v časti konania o určenie neplatnosti spornej zmluvy o úvere, eventuálne o určenie, že úver poskytnutý žalobkyňu na základe zmluvy o úvere je bezúročný a bez poplatkov. Podľa jeho názoru vecnému prejednávaniu žaloby žalobkyne v tejto časti bránila prekážka právoplatne rozhodnutej veci (res iudicata), a to s ohľadom na súdnu prax, v zmysle ktorej právoplatný rozsudok o žalobe na plnenie vytvára z hľadiska identity predmetu konania prekážku právoplatne rozhodnutej veci pre konanie o žalobe na určenie, či tu právo alebo právny vzťah je alebo nie je, vychádzajúcej z rovnakého skutkového základu. Poznamenal, že právoplatný rozsudok o žalobe na plnenie v sebe zahŕňa (či už výslovne alebo mlčky) kladné alebo záporné riešenie otázky (ne)existencie práva alebo právneho vzťahu, ktorá by mala byť riešená určovacou žalobou a vychádza teda z rovnakého skutkového základu ako žaloba určovacia. Odvolací súd poukázal na to, že platobným rozkazom č.k. 12Csp/67/2017-55 vydaným súdom prvej inštancie v inom konaní bola žalovanej uložená povinnosť vydať žalobkyňu bezdôvodné obohatenie na základe právneho vzťahu, ktorý vznikol uzavretím spornej zmluvy o úvere (jej porušením), ktorej neplatnosti, resp. určenia, že úver je bezúročný a bez poplatkov, sa v prejednávanom spore domáhala žalobkyňa. Odvolací súd dospel k záveru, že súd prvej inštancie nedostatočne zohľadnil skutočnosť, že predmetný platobný rozkaz (rozhodnutie na plnenie) tvorí prekážku pre opätovné posúdenie platnosti spornej zmluvy o úvere, resp. opätovné posúdenie, či je úver poskytnutý na základe zmluvy o úvere bezúročný a bez poplatkov, v inom konaní, pretože súd pred vyhovením žalobe v konaní sp. zn. 12Csp/67/2017 musel nevyhnutne posúdiť platnosť spornej zmluvy, resp. či sú splnené podmienky pre záver, že úver je bezúročný a bez poplatkov. Po nadobudnutí právoplatnosti platobného rozkazu preto nemohli byť tieto otázky bez ďalšieho posudzovania opätovne v žiadnom inom konaní pre prekážku právoplatne rozhodnutej veci. Odvolací súd ďalej dospel k záveru, že súd prvej inštancie na jednej strane správne právne posúdil splnenie podmienok na priznanie primeraného finančného zadost'učinenia žalobkyňu podľa § 3 ods. 5 zákona č. 250/2007 Z.z., na druhej strane však nesprávne právne posúdil výšku primeraného finančného zadost'učinenia. V tejto súvislosti uviedol, že jediným predpokladom, ktorý citované ustanovenie zákona vyžaduje, je úspešné uplatnenie porušenia práva alebo povinnosti ustanovenej týmto zákonom a osobitnými predpismi spotrebiteľom na súde. Z pojmu primerané finančné zadost'učinenie je možné vyvodiť, že jeho výška bude závislá od konkrétnych okolností každého prípadu, pričom nárok na primerané finančné zadost'učinenie je samostatným nárokom nezávislým na iných finančných nárokoch (napr. náhrada škody, vydanie bezdôvodného obohatenia a podobne) a jeho výška má byť úmerná len rozsahu a významu porušenia povinnosti dodávateľa. Nakoľko žalobkyňa v osobitnom konaní vedenom pod sp. zn. 12Csp/67/2017 úspešne uplatnila svoj nárok na vydanie bezdôvodného obohatenia z dôvodu, že spotrebiteľský úver poskytnutý žalovanou je bezúročný a bez poplatkov na základe porušenia zákonných povinností žalovanej podľa zákona č. 258/2001 Z.z., boli podľa odvolacieho súdu splnené aj zákonné podmienky na vznik nároku žalobkyne na primerané finančné zadost'učinenie podľa § 3 ods. 5 zákona č. 250/2007 Z.z. Odvolací súd dospel k záveru, že súd prvej inštancie pri rozhodovaní o výške primeraného finančného zadost'učinenia nedostatočne zohľadnil skutočnosť, že nárok na primerané finančné zadost'učinenie je samostatným nárokom nezávislým na iných finančných nárokoch, v dôsledku čoho ním priznané finančné zadost'učinenie v sume 2.500,- eur považoval odvolací súd za neprimerané vzhľadom na okolnosti posudzovaného prípadu. Podľa odvolacieho súdu bolo potrebné pri rozhodovaní o výške primeraného finančného zadost'učinenia žalobkyne zohľadniť medzi stranami nespornú skutočnosť, že žalovaná po vydaní spomínaného

platobného rozkazu dobrovoľne uhradila žalobkyni uplatnené bezdôvodné obohatenie; po zohľadnení uvedeného a ostatných skutkových zistení dospel k záveru, že primerané finančné zadost'účinenie v sume 500,- eur bude plniť svoju satisfakčnú funkciu vo vzťahu k žalobkyni a súčasne sankčnú funkciu vo vzťahu k žalovanej. Vo vzťahu k náhrade trov konania v súvislosti s nárokom na určenie neplatnosti spornej zmluvy o úvere, eventuálne na určenie, že úver poskytnutý na základe spornej zmluvy o úvere je bezúročný a bez poplatkov, dospel odvolací súd k záveru, že zastavenie konania procesne zaviniła žalobkyňa, pretože podanou žalobou uplatnila nárok, na ktorý sa vzťahuje prekážka právoplatne rozhodnutej veci (res iudicata), ohľadne zastavenej časti konania tak vznikol nárok na náhradu trov konania žalovanej v rozsahu 100 %. Pri rozhodovaní o trovách konania pred súdom prvej inštancie v súvislosti s prisúdením primeraného finančného zadost'účinenia vychádzal z toho, že v prípade, kedy rozhodnutie o výške plnenia závisí od úvahy súdu, sa procesný úspech posudzuje len vo vzťahu k výsledku sporu ohľadne základu nároku. Odvolací súd preto uzavrel, že za situácie, že základ nároku bol daný a len výška plnenia (primeraného finančného zadost'účinenia) závisela od úvahy súdu, zamietnutie žaloby v prevyšujúcej časti nepredstavuje z hľadiska trov konania úspech žalovanej, ale je len dôsledkom úvahy súdu. V súvislosti s rozhodovaním o trovách odvolacieho konania uviedol, že v odvolacom konaní je potrebné zohľadniť pomer úspechu a neúspechu strán v odvolacom konaní podľa § 255 ods. 2 CSP. Keďže žalobkyňa bola v odvolacom konaní pomerne neúspešnejšia, pokiaľ ide o výrok prvoinštančného rozsudku o priznaní primeraného finančného zadost'účinenia (prisúdených 500,- eur a zamietnutých 2.000,- eur), vznikol žalovanej proti žalobkyni nárok na náhradu trov odvolacieho konania v rozsahu 60 % (80 % mínus 20 %). Odvolací súd napokon v súvislosti s výrokom rozsudku súdu prvej inštancie o poplatkovej povinnosti žalovanej dospel k záveru o nevyhnutnosti jeho zrušenia podľa § 389 ods. 1 písm. d/ CSP. Poukázal na to, že čiastočným zastavením konania po zrušení dotknutého výroku prvoinštančného rozsudku o určení, že sporný úver je bezúročný a bez poplatkov, resp. zmenou tohto rozsudku vo výroku o priznaní primeraného finančného zadost'účinenia, došlo k zmene základu pre určenie poplatkovej povinnosti v takom rozsahu, že bolo možné dospieť k záveru o zániku dôvodov pre vydanie takéhoto rozhodnutia.

3. Proti tomuto rozsudku odvolacieho súdu podala žalobkyňa (ďalej aj „dovolateľka“) dovolanie, ktorého prípustnosť vyvodzovala z ustanovenia § 420 písm. f/ CSP (súd nesprávnym procesným postupom znemožnil strane, aby uskutočňovala jej patriace procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces) a z ustanovenia § 421 ods. 1 písm. b/ CSP (rozhodnutie odvolacieho súdu spočívalo v nesprávnom právnom posúdení veci).

3.1. V súvislosti s uplatneným dovolacím dôvodom podľa § 420 písm. f/ CSP žalobkyňa namietala, že v súdnej veci neexistovala prekážka právoplatne rozhodnutej veci. Uviedla, že právoplatný výrok súdu o povinnosti vydať bezdôvodné obohatenie spotrebiteľovi zo spotrebiteľskej zmluvy nemôže vytvárať prekážku res iudicata pri rozhodovaní súdu o žalobe o určenie neprijateľného zmluvného dojednania, ktoré je dôvodom pre vydanie bezdôvodného obohatenia. Na základe uvedeného mala za to, že rozhodnutie odvolacieho súdu, ktorým bolo konanie zastavené, porušilo jej právo na spravodlivý proces.

3.2. Vo vzťahu k § 421 ods. 1 písm. b/ CSP dovolateľka vymedzila tri právne otázky, od ktorých záviselo rozhodnutie odvolacieho súdu a ktoré doposiaľ neboli vyriešené v rozhodovacej praxi odvolacieho súdu. Prvou otázkou bolo, či „sa môže spotrebiteľ domáhať podaním žaloby na súd určenia bezúročnosti a bezpoplatkovosti spotrebiteľského úveru, potom ako súd právoplatne vyhovel platobným rozkazom jeho nároku na vydanie bezdôvodného obohatenia z tej istej zmluvy o spotrebiteľskom úvere“. V tejto súvislosti poukázala na jej zdôvodnenie vady zmätočnosti (§ 420 písm. f/ CSP) a okrem toho uviedla, že z platobného rozkazu nemožno zistiť, čo bolo dôvodom pre priznanie konkrétnej sumy dovolateľke a nemožno zistiť ani žiadnu spojitosť s bezúročnou a bezpoplatkovou úverovou zmluvou. Zároveň poukázala na stav právnej neistoty, kedy sa nevie bez právoplatného výroku súdu o bezúročnosti a bezpoplatkovosti úveru preukázať a brániť, že žalovanej už splnila záväzky v celom rozsahu.

3.3. Dovolateľka ďalej vymedzila druhú (podľa jej názoru) nesprávne vyriešenú otázku, a to aké sú podstatné kritériá pre určovanie primeraného finančného zadost'účinenia v špecifickom prípade poškodeného spotrebiteľa; či možno s ohľadom na intenzitu porušenia práva spotrebiteľa podľa § 3 ods. 5 zákona č. 250/2007 Z.z. považovať za primerané finančné zadost'účinenie vo výške 500,- eur. S poukazom na skutkové okolnosti danej veci konštatovala, že dôvody výšky požadovaného

primeraného finančného zadost'učinenia sú dané mimoriadne citlivými skutočnosťami, pričom vytkla odvolaciemu súdu, že ju za týmto účelom nevypočul. Názor odvolacieho súdu o dobrovoľnom plnení žalovanej ako o dôvode pre zníženie primeraného finančného zadost'učinenia považovala za nesprávny. Napokon dovolateľka zdôraznila, že pokiaľ má mať finančné zadost'učinenie popri reštitučnej funkcii súčasne adekvátny sankčný a odrádzajúci účinok, musí pôsobiť tak, aby sa dodávateľovi neoplatilo prijímať bezdôvodné obohatenia z neprijateľných zmluvných dojednaní.

3.4. V súvislosti s treťou vymedzenou dovolacou otázkou - „ak je rozhodnutie závislé výlučne od úvahy súdu, ktorý zníži primerané finančné zadost'učinenie, majú byť trovy priznané iba spotrebiteľovi a iba zo sumy, ktorá mu bola priznaná?“ - dovolateľka uviedla, že individuálne okolnosti prejednávanej veci odôvodňovali aplikáciu § 257 CSP a vyslovenie záveru, že stranám sa nárok na náhradu trov konania o odvolaní proti výroku napadnutého rozsudku o uložení povinnosti zaplatiť primeraný finančný zadost'učinenie nepriznáva. Dodala, že výška finančného zadost'učinenia je závislá od úvahy súdu a dovolateľka je nespravodlivé zaťažovať procesnou zodpovednosťou za predvídanie výsledku úvahy súdu.

3.5. Vo vzťahu k náhrade trov konania (bod 3.3.) dovolateľka navrhla, aby dovolací súd prerušil konanie a obrátil sa na Súdny dvor Európskej únie s otázkou, či „je v súlade s čl. 37 Charty základných práv EÚ a so Smernicou ES 93/13 a to s čl. 6 ods. 1 a čl. 7 ods. 1 taký výklad týkajúci sa náhrady trov konania, podľa ktorého, ak je spotrebiteľ v spore o primerané finančné zadost'učinenie úspešný, má platiť trovy konania z dôvodu, že výška primeraného finančného zadost'učinenia bola znížená, nakoľko bola závislá iba od úvahy súdu, na ktorú nemá žiadny dosah“.

3.6. Na základe vyššie uvedených dôvodov navrhla, aby dovolací súd zrušil napadnutý rozsudok a vec vrátil odvolaciemu súdu na ďalšie konanie.

4. Žalovaná vo vyjadrení k dovolaniu uviedla, že napadnutý rozsudok je zákonný a jeho písomné vyhotovenie je ako celok zreteľné, jasné a porozumiteľné. Konštatovala, že v danom prípade nenastalo žiadne porušenie práva žalobkyne na spravodlivý proces. Okrem toho uviedla, že ak súd rozhodol platobným rozkazom právoplatne chronologicky starší spor o plnenie, kde sa stotožnil s názorom žalobkyne o bezodplatnosti úveru, tak dané právoplatne skončené konanie o plnenie predstavuje prekážku právoplatne skončenej veci pre následne žalobkyňou iniciované konanie o určenie bezodplatnosti toho istého úveru. Žalovaná preto navrhla podané dovolanie zamietnuť v celom rozsahu.

5. Najvyšší súd Slovenskej republiky (ďalej aj „najvyšší súd“ alebo „dovolací súd“) v prvom rade skúmal, či je návrh žalobkyne na prerušenie konania podľa § 162 ods. 1 písm. c/ v spojení s § 438 ods. 1 CSP dôvodný.

6. Podľa § 438 ods. 1 CSP na konanie na dovolacom súde sa primerane použijú ustanovenia o konaní pred súdom prvej inštancie, ak tento zákon neustanovuje inak. Podľa § 162 ods. 1 písm. c/ CSP súd konanie preruší, ak podal návrh na začatie prejudiciálneho konania pred Súdnym dvorom Európskej únie podľa medzinárodnej zmluvy, ktorou je Slovenská republika viazaná; uznesenie o návrhu na začatie prejudiciálneho konania súd bezodkladne doručí ministerstvu spravodlivosti.

7. Konanie pred Súdnym dvorom Európskej únie (ďalej len „Súdny dvor“) o predbežnej otázke má povahu osobitného nesporného a medzitýmného konania, v ktorom Súdny dvor má právomoc vydať rozhodnutie o výklade zakladajúcich zmlúv Európskej únie, o platnosti a výklade aktov inštitúcií, orgánov, úradov alebo agentúr Európskej únie, výklade štatútov orgánov zriadených aktom Rady Európskeho spoločenstva. Toto konanie je inštitútom pôsobiacim v záujme integrácie a zachovania jednoty európskeho práva, pretože Súdny dvor v ňom vydáva rozhodnutia o určitých čiastkových otázkach výkladu a platnosti komunitárneho práva, ktoré je potrebné pre rozhodnutie vnútroštátneho súdu vo veci samej.

8. Ustanovenie § 162 ods. 1 písm. c/ CSP ukladá súdu povinnosť prerušiť konanie len vtedy, ak dospel k záveru (rozhodol), že požiada Súdny dvor o rozhodnutie o predbežnej otázke, lebo je potrebné podať výklad komunitárneho práva, ktorý je rozhodujúci pre riešenie danej veci. Vnútroštátny súd nie je povinný vyhovieť každému návrhu účastníka konania na prerušenie konania a postúpenie návrhu Súdnemu dvoru na vydanie rozhodnutia o predbežnej otázke. Zmyslom riešenia predbežnej otázky je

zabezpečiť jednotný výklad komunitárneho práva, teda nie rozhodnúť určitý spor, ktorý nemá žiadnu komunitárnu relevanciu a je vo výlučnej kompetencii súdu členskej krajiny. Rozhodnutie o aplikovateľnosti únieho práva (tiež jeho výklade, prípadne jeho platnosti) musí bezprostredne súvisieť so sporom prejednávaným vnútroštátnym súdom, t. j. musí spor determinovať po právnej stránke. Súčasne prejudiciálna otázka nesmie byť zjavne nepodstatná k prebiehajúcemu konaniu, jej možné zodpovedanie musí mať reálny dosah na prebiehajúce konanie. Teda zmyslom riešenia predbežnej otázky nie je rozhodnúť konkrétny spor, ktorý je vo výlučnej kompetencii súdu členskej krajiny, ale zabezpečiť jednotný výklad komunitárneho práva.

9. V danom prípade možno konštatovať, že posúdenie opodstatnenosti žaloby a vyriešenie právnej otázky/právnych otázok nastolených v tomto konaní patrí do výlučnej právomoci vnútroštátneho súdu bez potreby prejudiciálneho výkladu (rozhodnutia) Súdneho dvora. Súdny nižších inštancií ani nevzťahovali/neinterpretovali na vec právne normy komunitárneho práva, ktoré by si vyžadovali výklad Súdneho dvora. To, že sporná úverová zmluva má právnu povahu spotrebiteľskej zmluvy a že sa v konaní pred súdom vyskytne prvok únieho práva akokoľvek relevantný pre daný spor, neznamená ipso facto povinnosť súdu začať konanie o predbežnej otázke. Nie je preto daný žiadny dôvod, pre ktorý by malo byť vyhovie podanému návrhu žalobkyne na prerušenie dovolacieho konania.

10. Najvyšší súd následne ako súd dovolací (§ 35 CSP) po zistení, že dovolanie podala v stanovenej lehote (§ 427 ods. 1 CSP) strana zastúpená v súlade so zákonom (§ 429 CSP), v ktorej neprospech bolo napadnuté rozhodnutie vydané (§ 424 CSP), bez nariadenia dovolacieho pojednávania (§ 443 CSP) skúmal, či sú dané procesné predpoklady pre uskutočnenie meritórneho dovolacieho prieskumu napadnutého rozhodnutia a konania, ktoré mu predchádzalo.

11. V zmysle § 419 CSP je proti rozhodnutiu odvolacieho súdu dovolanie prípustné, (len) ak to zákon pripúšťa. To znamená, že ak zákon výslovne neuvádza, že dovolanie je proti tomu - ktorému rozhodnutiu odvolacieho súdu prípustné, nemožno také rozhodnutie (úspešne) napadnúť dovolaním. Rozhodnutia odvolacieho súdu, proti ktorým je dovolanie prípustné, sú vymenované v ustanoveniach § 420 a § 421 CSP.

12. Podľa § 420 písm. f/ CSP je dovolanie prípustné proti každému rozhodnutiu odvolacieho súdu vo veci samej alebo ktorým sa konanie končí, ak sú nesprávnym procesným postupom znemožnil strane, aby uskutočňovala jej patriace procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces.

13. Dovolanie prípustné podľa § 420 CSP možno odôvodniť iba tým, že v konaní došlo k vade uvedenej v tomto ustanovení (§ 431 ods. 1 SP). Dovolací dôvod sa vymedzí tak, že dovolateľ uvedie, v čom spočíva táto vada (§ 431 ods. 2 C.s.p.).

14. Dovolací súd je dovolacími dôvodmi viazaný (§ 440 CSP). Dovolacím dôvodom je nesprávnosť vytýkaná v dovolaní (porovnaj § 428 CSP). V dôsledku spomenutej viazanosti dovolací súd neprejednáva dovolanie nad rozsah, ktorý dovolateľ vymedzil v dovolaní uplatneným dovolacím dôvodom.

15. Žalobkyňa vyvodzujúc prípustnosť dovolania z ustanovenia § 420 písm. f/ CSP namietala nesprávne posúdenie splnenia podmienok pre zastavenie konania z dôvodu prekážky právoplatne rozhodnutej veci.

16. Podstatou práva na spravodlivý súdny proces je možnosť fyzických a právnických osôb domáhať sa svojich práv na nestrannom súde a v konaní pred ním využívať všetky právne inštitúty a záruky poskytované právnym poriadkom. Integrálnou súčasťou tohto práva je právo na relevantné, zákonu zodpovedajúce konanie súdov a iných orgánov Slovenskej republiky (I. ÚS 26/94), v ktorom sa uplatnia všetky zásady súdneho rozhodovania v súlade so zákonmi a pri aplikácii ústavných princípov. Pod porušením práva na spravodlivý proces (vo všeobecnosti) treba rozumieť taký postup súdu, ktorým sa účastníkom konania znemožní realizácia tých procesných práv, ktoré im právna úprava priznáva za

účelom zabezpečenia spravodlivej ochrany ich práv a právom chránených záujmov.

17. O znemožnenie realizácie procesných oprávnení ide tiež v prípade procesne nesprávneho postupu súdu, v rámci ktorého sa z určitého dôvodu odmietol zaoberať meritom veci (odmietol podanie alebo konanie zastavil alebo odvolací súd odmietol odvolanie), hoci procesné predpoklady pre taký postup neboli dané (viď R 23/1994 a R 4/2003). Nová právna úprava (CSP) na samej podstate uvedeného nič nezmenila; postup súdu, keď zastavil konanie, hoci pre také rozhodnutie neboli splnené zákonné podmienky, treba považovať za nesprávny, ktorým sa strane znemožňuje realizácia jej patriacich procesných práv v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces.

18. So zreteľom na uvedené dovolací súd skúmal, či zastavenie konania odvolacím súdom v časti o určenie, že spotrebiteľský úver poskytnutý žalobkyni zo strany žalovanej na základe zmluvy o úvere je bezúročný a bez poplatkov a súčasne v časti o určenie, že zmluva o úvere uzavretá medzi žalobkyňou a žalovanou je neplatná, vykazovalo znaky procesného postupu znemožňujúceho strane (žalobkyni), aby uskutočňovala jej patriace procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces v zmysle § 420 písm. f/ CSP.

19. Podľa § 230 CSP ak sa o veci právoplatne rozhodlo, nemôže sa prejednávať a rozhodovať znova. V zmysle § 161 ods. 1 CSP ak tento zákon neustanovuje inak, súd kedykoľvek počas konania prihliada na to, či sú splnené podmienky, za ktorých môže konať a rozhodnúť (procesné podmienky). Podľa § 380 ods. 2 CSP na vady, ktoré sa týkajú procesných podmienok, prihliadne odvolací súd, aj keď neboli v odvolacích dôvodoch uplatnené.

20. Prekážka rozsúdenej veci (res iudicata) nastáva vtedy, ak sa má v novom konaní prejednať tá istá vec. O tú istú vec ide vtedy, keď v novom konaní ide o ten istý nárok alebo stav, o ktorom už bolo právoplatne rozhodnuté, a ak sa týka rovnakého predmetu konania a tých istých osôb. Prítom nie je významné, či rovnaké osoby majú v novom konaní rovnaké alebo rozdielne procesné postavenie (či ten, kto bol v skoršom konaní žalobcom, je žalobcom aj v novom konaní alebo má postavenie žalovaného a naopak). Ten istý predmet konania je daný, ak ten istý nárok alebo stav vymedzený žalobným petitom vyplýva z rovnakých skutkových tvrdení, z ktorých bol uplatnený (t. j. vyplýva z rovnakého skutku). Pre posúdenie, či je daná prekážka veci právoplatne rozhodnutej, nie je významné, ako súd po právnej stránke posúdil skutkový dej, ktorý bol predmetom pôvodného konania. Prekážka veci právoplatne rozhodnutej je daná aj vtedy, pokiaľ určitý skutkový dej (skutok) bol po právnej stránke v pôvodnom konaní posúdený nesprávne alebo neúplne, resp. inak (rozhodnutie najvyššieho súdu sp. zn. 5Cdo/120/2009). Prekážka právoplatne rozhodnutej veci nie je daná v prípade, ak v novom konaní ide o ten istý právny vzťah medzi tými istými účastníkmi, avšak novo uplatnený nárok sa opiera o iné skutočnosti, ktoré tu neboli v čase pôvodného konania (rozhodnutie najvyššieho súdu 3Cdo/42/2008). Právoplatný rozsudok o žalobe na plnenie vytvára z hľadiska identity predmetu konania prekážku rozsúdenej veci pre konanie o žalobe na určenie, či tu právo alebo právny vzťah je, alebo nie je, vychádzajúcej z rovnakého skutkového základu/z rovnakého skutku (R 110/2003).

21. V preskúmvanej veci odvolací súd prvoinštančný rozsudok vo výroku o určení, že spotrebiteľský úver poskytnutý žalobkyni zo strany žalovanej na základe zmluvy o úvere je bezúročný a bez poplatkov, zrušil (§ 389 ods. 1 písm. a/ CSP) a konanie v časti o určenie, že spotrebiteľský úver poskytnutý žalobkyni zo strany žalovanej na základe zmluvy o úvere je bezúročný a bez poplatkov a súčasne v časti o určenie, že zmluva o úvere uzavretá medzi žalobkyňou a žalovanou je neplatná, zastavil s poukazom na § 391 ods. 1 CSP v spojení s § 378 ods. 1 a § 161 ods. 2 CSP. Dospel k záveru, že je daná prekážka právoplatne rozhodnutej veci (res iudicata).

22. Z obsahu spisu vyplýva, že predmetom konania sp. zn. 12Csp/67/2017 bol X. M. (vystupujúcou na strane žalobkyne aj v prejednávanom spore) uplatnený nárok na zaplatenie peňažnej sumy s príslušenstvom z titulu bezdôvodného obohatenia na skutkovom základe (vychádzajúc z podanej žaloby), že úver poskytnutý žalobkyni na základe zmluvy o úvere č. XXXXXXXXXXXX zo dňa 24. júna 2004 je pre absenciu zákonných náležitostí podľa zákona č. 258/2001 Z. z. bezúročný a bez poplatkov, pričom

žalobkyňa v období od 2. júla 2004 do 14. decembra 2016 z titulu úveru čerpala spolu sumu 12.026,10 eur a žalovanej zaplatila spolu sumu 17.613,58 eur. Okresný súd Rimavská Sobota platobným rozkazom z 27. apríla 2017 č.k. 12Csp/67/2017-55 uložil žalovanej (Všeobecná úverová banka, a.s.) povinnosť zaplatiť žalobkyni (X. M.) sumu 5.587,48 eur s príslušenstvom. V prejednávanej spore sa žalobkyňa okrem iného domáha určenia, že spotrebiteľský úver poskytnutý na základe zmluvy o úvere č. XXXXXXXXXX zo dňa 24. júna 2004 uzatvorenej medzi žalobkyňou a žalovanou je bezúročný a bez poplatkov, eventuálne určenia, že predmetná zmluva o úvere je neplatná. Z uvedeného teda vyplýva, že spomínaným platobným rozkazom bola žalovanej uložená povinnosť vydať žalobkyni bezdôvodné obohatenie na základe právneho vzťahu, ktorý vznikol uzavretím zmluvy o úvere, ktorej neplatnosti, resp. určenia, že úver vzniknutý na jej základe je bezúročný a bez poplatkov, sa domáha rovnaká žalobkyňa v posudzovanom spore. Inými slovami, z hľadiska posúdenia danosti prekážky res iudicata je nepochybné, že v oboch konaniach vedených pred Okresným súdom Rimavská Sobota (konanie vedené pod sp. zn. 12Csp/67/2017 a posudzované konanie vedené pod sp. zn. 16Csp/13/2018) ide o vec tých istých strán sporu, vychádzajúcu z toho istého skutkového základu. Dovolací súd sa stotožňuje so záverom odvolacieho súdu, že súd pred vyhovením žalobe v konaní sp. zn. 12Csp/67/2017 musel nevyhnutne posúdiť platnosť spornej zmluvy, resp. či sú splnené podmienky pre záver, že úver je bezúročný a bez poplatkov, preto po nadobudnutí právoplatnosti platobného rozkazu už nemôžu byť tieto otázky bez ďalšieho posudzované opätovne v žiadnom inom konaní pre prekážku právoplatne rozhodnutej veci. Vzhľadom na to, že z obsahu spisu nevyplyva, že by došlo z tohto hľadiska k právne relevantnej zmene skutkových okolností oproti konaniu sp. zn. 12Csp/67/2017, v ňom vydaný právoplatný platobný rozkaz č.k. 12Csp/67/2017-55 z 27. apríla 2017, ktorým bolo rozhodnuté o žalobe na plnenie, tak vytvára prekážku právoplatne rozhodnutej veci voči žalobe o určenie, že spotrebiteľský úver je bezúročný a bez poplatkov, resp. že zmluva o úvere je neplatná, v konaní vedenom na Okresnom súde Rimavská Sobota pod sp. zn. 16Csp/13/2018 (viď aj R 110/2003).

23. Na základe uvedeného možno uzavrieť, že odvolací súd tým, že rozhodnutie súdu prvej inštancie v časti zrušil a konanie zastavil z dôvodu prekážky právoplatne rozhodnutej veci, postupoval správne. Žalobkyňa neopodstatnene namietala, že jej odvolací súd nesprávnym procesným postupom znemožnil uskutočňovať jej patriace procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces (§ 420 písm. f/ CSP). Prípustnosť jej dovolania z tohto ustanovenia preto nevyplyva.

24. Žalobkyňa ďalej vyvodzuje prípustnosť dovolania z ustanovenia § 421 ods. 1 písm. b/ CSP (právna otázka nebola v rozhodovacej praxi odvolacieho súdu ešte vyriešená).

25. Podľa § 421 ods. 1 CSP je dovolanie prípustné proti rozhodnutiu odvolacieho súdu, ktorým sa potvrdilo alebo zmenilo rozhodnutie súdu prvej inštancie, ak rozhodnutie odvolacieho súdu záviselo od vyriešenia právnej otázky, a/ pri ktorej riešení sa odvolací súd odklonil od ustálenej rozhodovacej praxe odvolacieho súdu, b/ ktorá v rozhodovacej praxi odvolacieho súdu ešte nebola vyriešená alebo c/ je dovolacím súdom rozhodovaná rozdielne.

26. Dovolanie prípustné podľa § 421 CSP možno odôvodniť iba tým, že rozhodnutie spočíva v nesprávnom právnom posúdení veci (§ 432 ods. 1 CSP). Dovolací dôvod sa vymedzí tak, že dovolateľ uvedie právne posúdenie veci, ktoré pokladá za nesprávne, a uvedie, v čom spočíva nesprávnosť tohto právneho posúdenia (§ 432 ods. 2 CSP).

27. Právnym posúdením veci je aplikácia práva na zistený skutkový stav. Je to činnosť súdu spočívajúca v podradení zisteného skutkového stavu príslušnej právnej norme, ktorá vedie súd k záveru o právach a povinnostiach účastníkov právneho vzťahu. Súd pri tejto činnosti rieši právne otázky (questio iuris). Ich riešeniu predchádza riešenie skutkových otázok (questio facti), teda zistenie skutkového stavu. Právne posúdenie je všeobecne nesprávne, ak sa súd dopustil omylu pri tejto činnosti, t. j. ak posúdil vec podľa právnej normy, ktorá na zistený skutkový stav nedopadá, alebo správne určenú právnu normu nesprávne vyložil, prípadne ju na daný skutkový stav nesprávne aplikoval.

28. Dovolateľka uviedla, že doposiaľ neboli vyriešené v rozhodovacej praxi odvolacieho súdu otázky: 1/

či sa môže spotrebiteľ domáhať podaním žaloby na súd určenia bezúročnosti a bezpoplatkovosti spotrebiteľského úveru, potom ako súd právoplatne vyhovel platobným rozkazom jeho nároku na vydanie bezdôvodného obohatenia z tej istej zmluvy o spotrebiteľskom úvere; 2/ aké sú podstatné kritériá pre určovanie primeraného finančného zadosťučinenia v špecifickom prípade poškodeného spotrebiteľa a či možno s ohľadom na intenzitu porušenia práva spotrebiteľa podľa § 3 ods. 5 zákona č. 250/2007 Z. z. považovať za primerané finančné zadosťučinenie vo výške 500,- eur; 3/ ak je rozhodnutie závislé výlučne od úvahy súdu, ktorý zníži primerané finančné zadosťučinenie, či majú byť trovy priznané iba spotrebiteľovi a iba zo sumy, ktorá mu bola priznaná. Dovolací súd skúmal prípustnosť a prípadnú dôvodnosť vo vzťahu ku každej z vymedzených právnych otázok osobitne.

29. Z obsahu prvej (1/) právnej otázky a jej zdôvodnenia dovolateľkou vyplýva, že sa vzťahuje k výroku napadnutého rozsudku, ktorým odvolací súd rozsudok súdu prvej inštancie vo výroku o určení, že spotrebiteľský úver je bezúročný a bez poplatkov, zrušil a konanie v časti o určení, že spotrebiteľský úver poskytnutý žalobkyni zo strany žalovanej na základe zmluvy o úvere je bezúročný a bez poplatkov a súčasne v časti o určení, že zmluva o úvere je neplatná, zastavil.

30. Základným (a spoločným) znakom rozhodnutí odvolacieho súdu, proti ktorým je dovolanie prípustné podľa § 421 ods. 1 CSP, je to, že ide buď o rozhodnutie, ktorým bolo potvrdené rozhodnutie súdu prvej inštancie, alebo o rozhodnutie, ktorým bolo zmenené rozhodnutie súdu prvej inštancie. V prípade, že dovolateľ vyvodzuje prípustnosť svojho dovolania z ustanovenia § 421 ods. 1 CSP, dovolací súd skúma primárne, či ide o rozhodnutie v ňom uvedené; k preskúmaniu opodstatnenosti argumentácie dovolateľa o existencii dôvodu prípustnosti dovolania v zmysle § 421 ods. 1 CSP pristupuje dovolací súd len vtedy, ak dovolanie smeruje proti rozhodnutiu uvedenému v tomto ustanovení. Ak je dovolaním napadnuté rozhodnutie odvolacieho súdu, ktoré nie je rozhodnutím, ktorým bolo potvrdené rozhodnutie súdu prvej inštancie, alebo rozhodnutím, ktorým bolo zmenené rozhodnutie súdu prvej inštancie, je z hľadiska prípustnosti dovolania v zmysle § 421 ods. 1 CSP irelevantné, či k dovolateľom uvádzanému dôvodu prípustnosti dovolania došlo alebo nedošlo.

31. Žalobkyňa dovolaním v prípade prvej nastolenej právnej otázky napadla výrok, ktorým odvolací súd v časti zrušil rozsudok súdu prvej inštancie a konanie zastavil. Rozhodnutie, ktorým odvolací súd zastavil konanie, prípade zrušil rozhodnutie súdu prvej inštancie, nie je rozhodnutím odvolacieho súdu potvrdzujúcim alebo zmeňujúcim rozhodnutie súdu prvej inštancie. Z uvedeného dôvodu nie je v tejto časti podané dovolanie prípustné podľa § 421 ods. 1 CSP.

32. V prípade tretej (3/) právnej otázky dovolateľka namietala, že individuálne okolnosti prejednávanej veci odôvodňovali aplikáciu § 257 CSP a vyslovenie záveru o nepriznaní nároku na náhradu trov konania o odvolaní stranám sporu. V tejto súvislosti dovolací súd poukazuje na § 421 ods. 2 CSP, z ktorého vyplýva, že dovolanie v prípadoch uvedených v odseku 1 nie je prípustné, ak odvolací súd rozhodol o odvolaní proti uzneseniu podľa § 357 písm. a/ až n/ CSP. Podľa § 357 písm. m/ CSP odvolanie je prípustné proti uzneseniu súdu prvej inštancie o nároku na náhradu trov konania. Z citovaných ustanovení vyplýva, že prípustnosť dovolania proti uzneseniu odvolacieho súdu, ktorým rozhodol o odvolaní proti rozhodnutiu súdu prvej inštancie o trovách konania je vylúčená.

33. V prejednávanej veci je dovolaním napadnutý výrok odvolacieho súdu, ktorým rozhodol o trovách odvolacieho konania; podľa názoru odvolacieho súdu možno s ohľadom na zmysel a účel ustanovenia § 421 CSP analogicky aplikovať vyššie uvedené ustanovenia aj na takýto prípad, a preto pokiaľ dovolanie žalobkyne smeruje proti výroku, ktorým odvolací súd rozhodol o trovách odvolacieho konania, smeruje proti procesnému rozhodnutiu, ktorého prieskum dovolacím súdom z hľadiska (ne)správneho právneho posúdenia je vylúčený per analogiam citovaným § 421 ods. 2 CSP v spojení s § 357 písm. m/ CSP (k tomu porovnaj aj bod 27. uznesenia Ústavného súdu SR z 8. februára 2017 sp. zn. I. ÚS 56/2017). Preto ani v tejto časti nebola daná prípustnosť dovolania žalobkyne podľa § 421 ods. 1 písm. b/ CSP.

34. Napokon sa dovolací súd zaoberal ostatnou (2/) dovolacou otázkou, a to „aké sú podstatné kritériá pre určovanie primeraného finančného zadosťučinenia v špecifickom prípade poškodeného spotrebiteľa

a či možno s ohľadom na intenzitu porušenia práva spotrebiteľa podľa § 3 ods. 5 zákona č. 250/2007 Z.z. považovať za primerané finančné zadostučinenie vo výške 500,- eur“. Vzhľadom na skutočnosť, že uvedená právna otázka nebola dosiaľ v rozhodovacej praxi dovolacieho súdu vyriešená ustálene (k tomu pozri aj nález Ústavného súdu Slovenskej republiky sp. zn. I. ÚS 115/2020), po konštatovaní prípustnosti dovolania pristúpil vec prejednávajúci senát k meritórnemu dovolaciemu prieskumu a posúdeniu dôvodnosti dovolania z hľadiska uplatneného dovolacieho dôvodu, t. j. z hľadiska právneho posúdenia veci odvolacím súdom vo vymedzenej právnej otázke.

35. Podľa § 3 ods. 5 vety tretej zákona č. 250/2007 Z.z. spotrebiteľ, ktorý na súde úspešne uplatní porušenie práva alebo povinnosti ustanovenej týmto zákonom a osobitnými predpismi, má právo na primerané finančné zadostučinenie od toho, kto za porušenie práva alebo povinnosti ustanovenej týmto zákonom a osobitnými predpismi zodpovedá.

36. Citované ustanovenie zákona o ochrane spotrebiteľa upravuje právo spotrebiteľa žiadať primerané finančné zadostučinenie v prípade, ak na súde úspešne uplatní porušenie svojho práva, a to od toho, kto za toto porušenie práva zodpovedá. Uvedené ustanovenie má plniť jednak funkciu satisfakčnú a jednak funkciu sankčnú. Jeho cieľom je predovšetkým odradiť dodávateľov od protiprávneho konania voči spotrebiteľom. Možno ho však chápať aj ako prostriedok na vyvolanie aktivity spotrebiteľov domáhať sa ochrany svojich práv proti dodávateľom v prípadoch, kedy dodávatelia ich práva hrubým spôsobom porušujú. Účelom finančného zadostučinenia je dovŕšiť ochranu porušeného práva spotrebiteľa ako slabšej strany v spotrebiteľských zmluvách spôsobom, ktorý práve z tohto dôvodu vyžaduje poskytnutie vyššieho stupňa ochrany. Jedinou podmienkou priznania práva na primerané finančné zadostučinenie je úspech spotrebiteľa v súdnom konaní, bez ohľadu na to, aké právo spotrebiteľa bolo porušené. Pod úspešným uplatnením porušenia práva alebo povinnosti v zmysle tohto ustanovenia treba rozumieť, že súd judikuje v prospech spotrebiteľa konkrétny nárok z porušenia práva alebo povinnosti, napr. nárok zo zodpovednosti za škodu, z bezdôvodného obohatenia, alebo vo výroku rozsudku určí neprijateľnosť konkrétne vymedzenej zmluvnej podmienky používanej v spotrebiteľskej zmluve (porovnaj sp. zn. 6Cdo/389/2015). Žiadnu inú podmienku, t. j. ani podmienku, aby bol medzi stranami spor zo spotrebiteľskej zmluvy a aby spotrebiteľovi bola privodená konkrétna ujma, nevyžaduje. Zákonodarca pri uplatňovaní tohto nároku uľahčil spotrebiteľom dôkaznú situáciu, keď na rozdiel od nároku na náhradu škody (bezdôvodného obohatenia), je dôkazné bremeno na strane spotrebiteľa oveľa ľahšie, lebo odpadá problematické preukazovanie či už výšky škody, ujmy, príčinnej súvislosti alebo majetkového prospechu druhej strany. Pokiaľ ide o rozsah finančného zadostučinenia, neustanovuje žiadne kritériá, ktoré by bolo potrebné pri určení výšky zadostučinenia zohľadniť. Najvyšší súd v rozhodnutí sp. zn. 6Cdo/127/2017, ktorý prešiel aj testom ústavnosti (sp. zn. III. ÚS 124/2020), stanovil za jediné kritérium primeranosti finančného zadostučinenia, pričom vec prejednávajúci senát sa s takýmto výkladom predmetného ustanovenia stotožňuje. Vychádzajúc z uvedeného, v konkrétnom prípade bude vecou úvahy súdu, aby so zreteľom na všetky okolnosti každého jednotlivého prípadu stanovil rozsah finančného zadostučinenia, ktorý napokon bude adekvátny skutočnostiam prejednávaného prípadu a bude sledovať základný účel predmetného inštitútu, ktorým je poskytnutie satisfakcie spotrebiteľovi a odradenie dodávateľa od porušovania práv spotrebiteľa. Zároveň platí, že v danom prípade nemôže ísť o nepreskúmateľnú ľubovôľu a z rozhodnutia v tomto smere musí byť zrejmé, o aké skutkové zistenia sa súd pri stanovení konkrétneho rozsahu finančného zadostučinenia opiera. Zákomom stanovená možnosť štátneho orgánu rozhodnúť voľnou úvahou nemôže totiž znamenať ničím nelimitovanú a vecne nepreskúmateľnú svojvôľu. Takáto svojvôľa by bola v rozpore s princípom právneho štátu, keďže vo svojich dôsledkoch by znamenala nepredvídateľnosť rozhodovania štátneho orgánu, a teda ústavne neprípustnú mieru právnej neistoty (II. ÚS 117/2011).

37. V preskúmvanej veci odvolací súd vo vzťahu k uplatnenému nároku na priznanie primeraného finančného zadostučinenia uviedol, že nakoľko žalobkyňa v osobitnom konaní vedenom pod sp. zn. 12Csp/67/2017 úspešne uplatnila svoj nárok na vydanie bezdôvodného obohatenia z dôvodu, že spotrebiteľský úver poskytnutý žalovanou je bezúročný a bez poplatkov na základe porušenia zákonných povinností žalovanej podľa zákona č. 258/2001 Z. z., boli splnené aj zákonné podmienky na vznik nároku žalobkyne na primerané finančné zadostučinenie podľa § 3 ods. 5 zákona č. 250/2007 Z. z. V

súvislosti s výškou priznaného finančného zadost'učinenia pri rozhodovaní vychádzal zo skutočností, že (1) žalobkyňa je dôchodkyňa a slabšia strana, (2) za účelom, aby bola schopná splácať úver, pracovala v zahraničí, (3) žalovaná je banka a silnejšia strana, (4) nárok na primerané finančné zadost'učinenie je samostatným nárokom nezávislým na iných finančných nárokoch a (5) žalovaná po vydaní platobného rozkazu vo veci sp. zn. 12Csp/67/2017 dobrovoľne dňa 29. mája 2017 uhradila žalobkyni uplatnené bezdôvodné obohatenie v sume 5.587,48 eur s príslušenstvom. Odvolací súd s ohľadom na uvedené skutkové zistenia dospel k záveru, že primerané finančné zadost'učinenie v sume 500 eur splní svoju satisfakčnú funkciu vo vzťahu k žalobkyni a súčasne sankčnú funkciu vo vzťahu k žalovanej. Dovolací súd konštatuje, že v prejednávacom prípade žalobkyňa ako spotrebiteľka úspešne uplatnila na súde porušenie svojho práva z dôvodu porušenia zákonných povinností žalovanej ako dodávateľa podľa zákona č. 258/2001 Z. z., keď jej žalobe o zaplatenie peňažnej sumy s príslušenstvom z titulu bezdôvodného obohatenia súd vo vzťahu k tomuto nároku v celom rozsahu vyhovel. Splnila tak predpoklad, ktorý zákon č. 250/2007 Z. z. v ustanovení § 3 ods. 5 vyžaduje pre vznik práva na primerané finančné zadost'učinenie. Odvolací súd v tejto časti žaloby správne vec po právnej stránke posúdil, keď vychádzal z vyššie uvedených axiém a jeho záveru o primeranosti priznanej výšky finančného zadost'učinenia vzhľadom na okolnosti prípadu nemožno nič vytknúť. Zároveň je jeho rozhodnutie v tejto časti náležite odôvodnené a preskúmateľné, nesvedčiacie o jeho arbitrárnosti.

38. Vzhľadom na vyššie uvedené dospel dovolací súd k záveru, že podané dovolanie nie je dôvodné a preto ho zamietol (§ 448 CSP).

39. Žalovaná bola v dovolacom konaní v plnom rozsahu úspešná (§ 453 ods. 1 CSP v spojení s § 255 ods. 1 CSP), preto jej dovolací súd proti žalobkyni priznal v súlade s § 262 ods. 1 CSP nárok na náhradu trov dovolacieho konania s tým, že o výške náhrady trov konania rozhodne súd prvej inštancie po právoplatnosti rozhodnutia dovolacieho súdu samostatným uznesením, ktoré vydá súdny úradník (§ 262 ods. 2 CSP).

40. Toto rozhodnutie prijal senát Najvyššieho súdu Slovenskej republiky pomerom hlasov 3 : 0.

Poučenie:

Proti tomuto rozsudku nie je prípustný opravný prostriedok.